

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Právní ochrana softwaru

Kontakt

Mgr. Jaromír Šavelka

Místnost č. s61

Tel.: +420 549 495 377

Email: jaromir.savelka@law.muni.cz

ICQ: 279-544-589

Konzultační hodiny: úterý 13:30 - 15:30

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Náplň přednášky - význam softwaru

Úvodní informace

Náplň přednášky

- Úvodní informace
- Pojem „software“
- Právní ochrana softwaru
- Speciální právní otázky softwarového práva

Význam softwaru

- V každodenním životě
- Jako ekonomické hodnoty
- V právní vědě a praxi

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

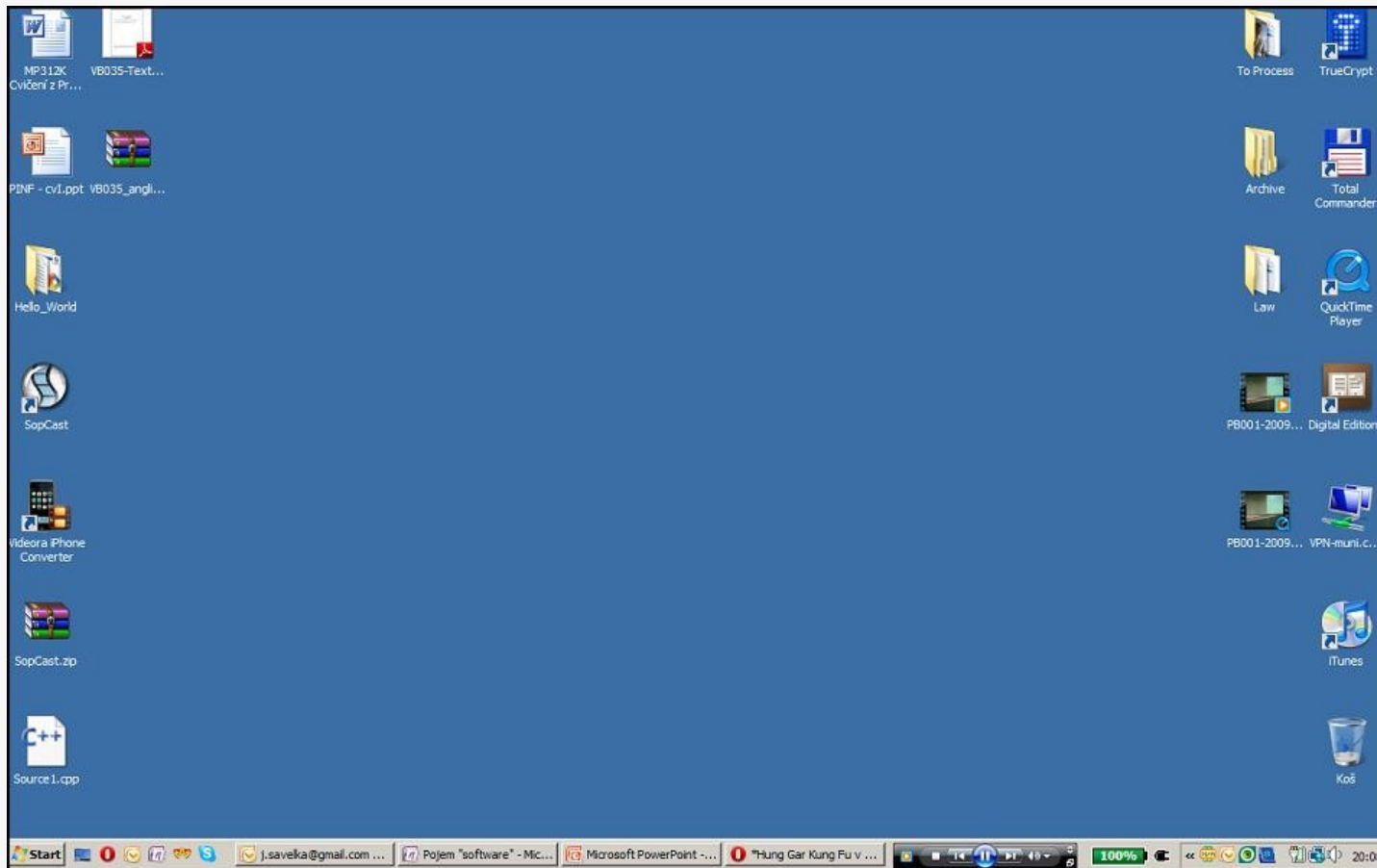
Pro potřeby právní vědy a praxe

Pojem „software“

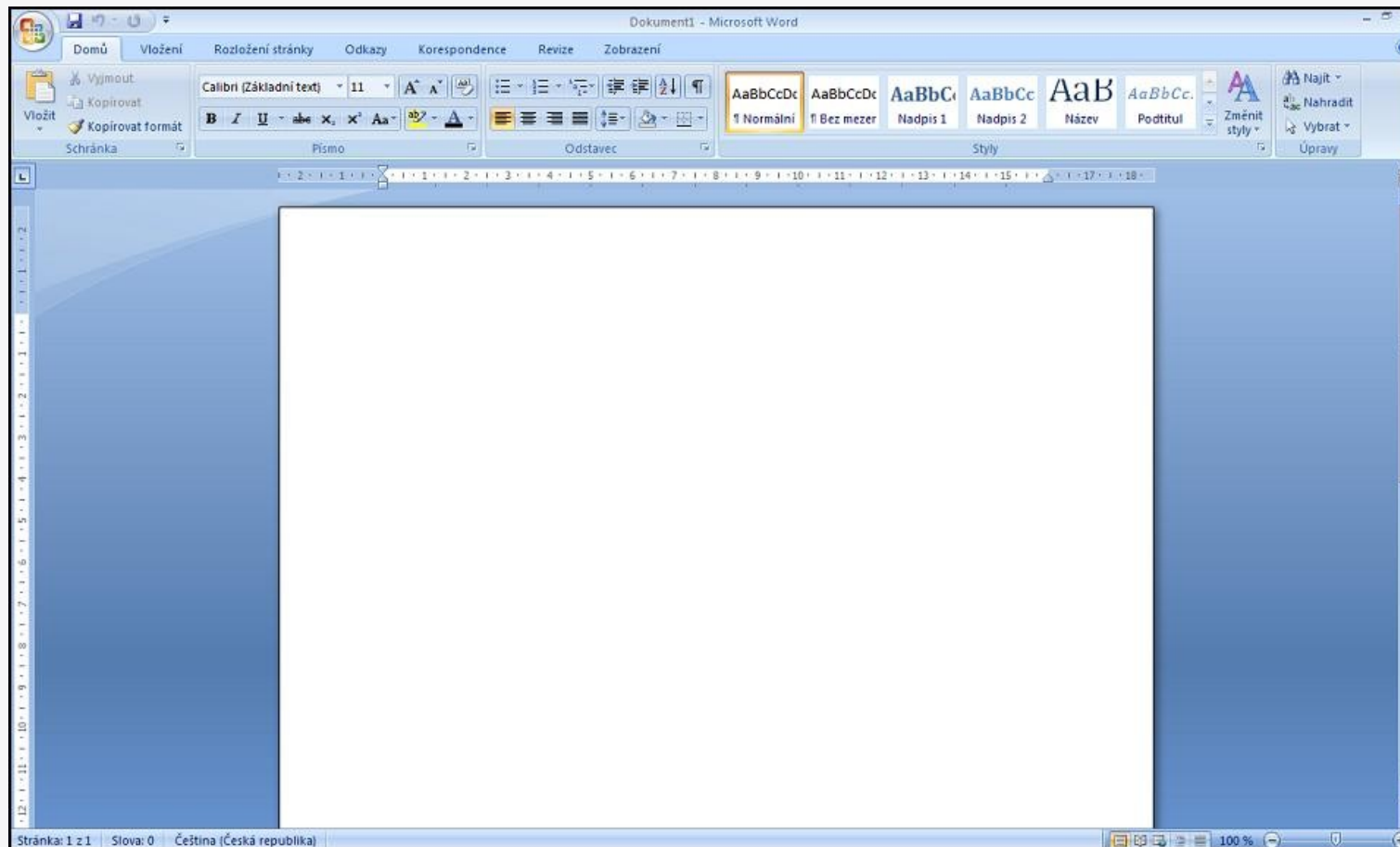

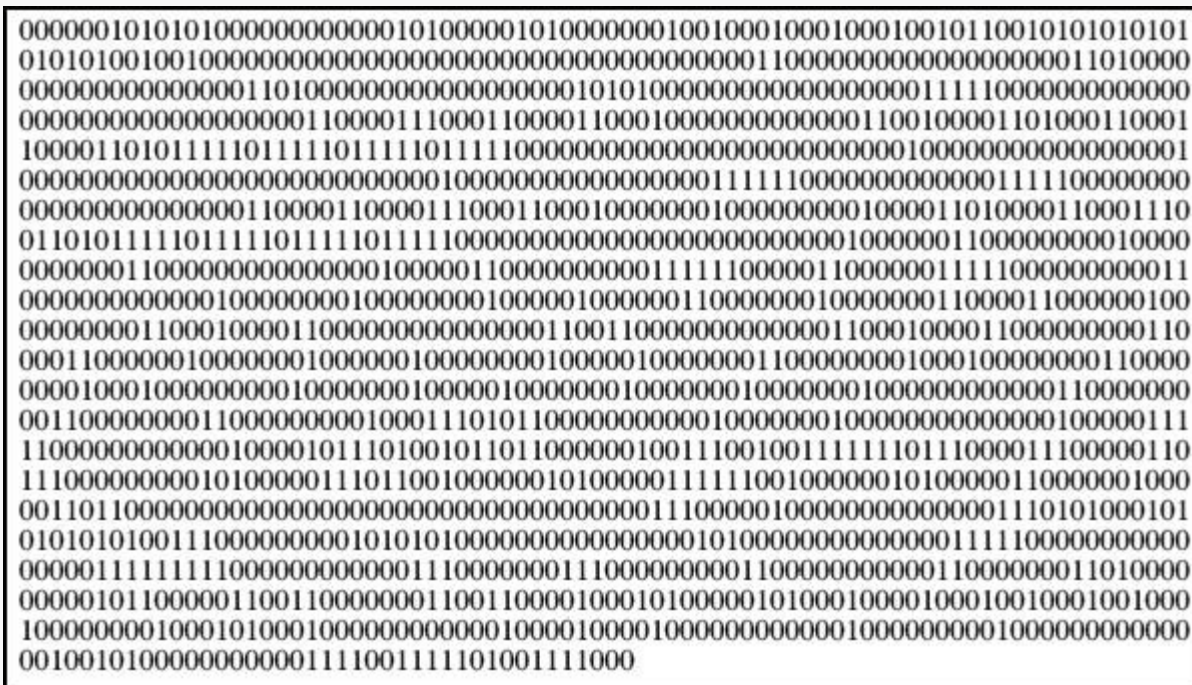
Co je to software?

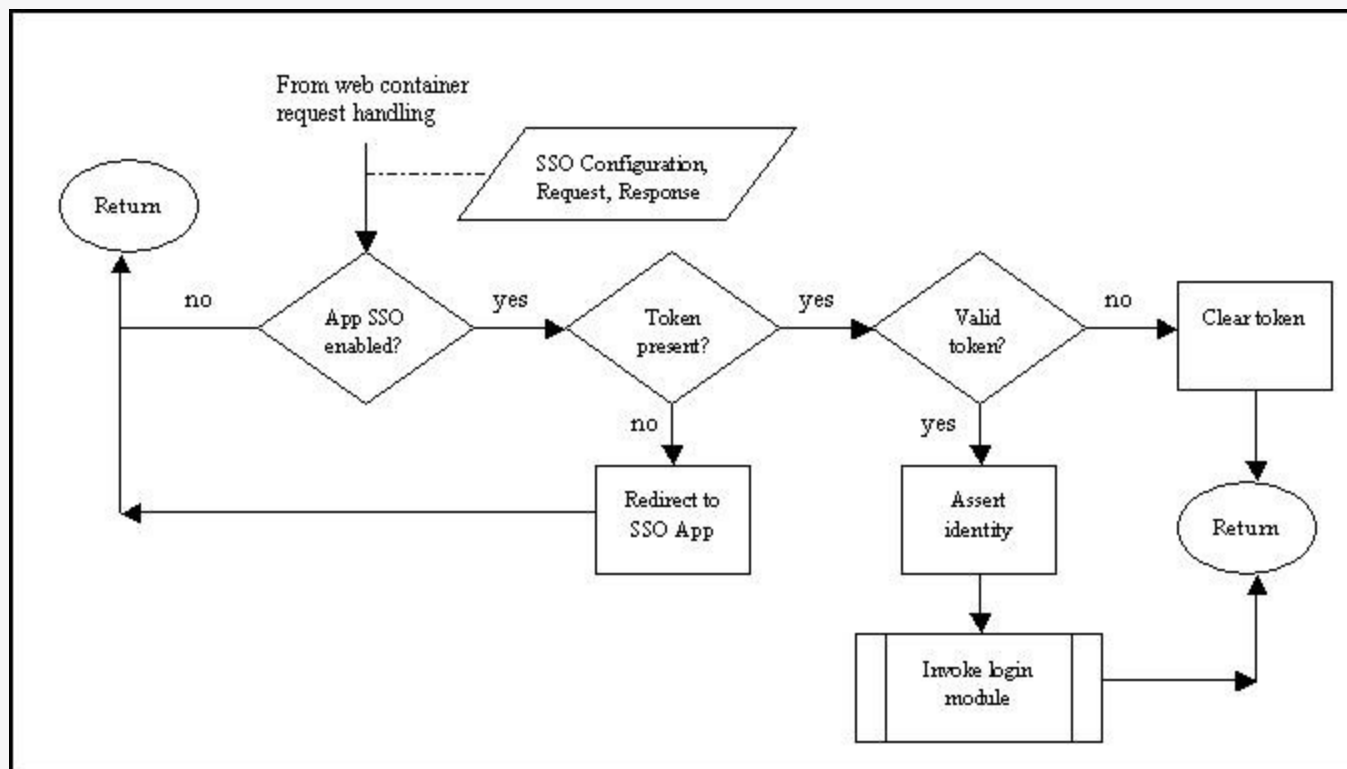

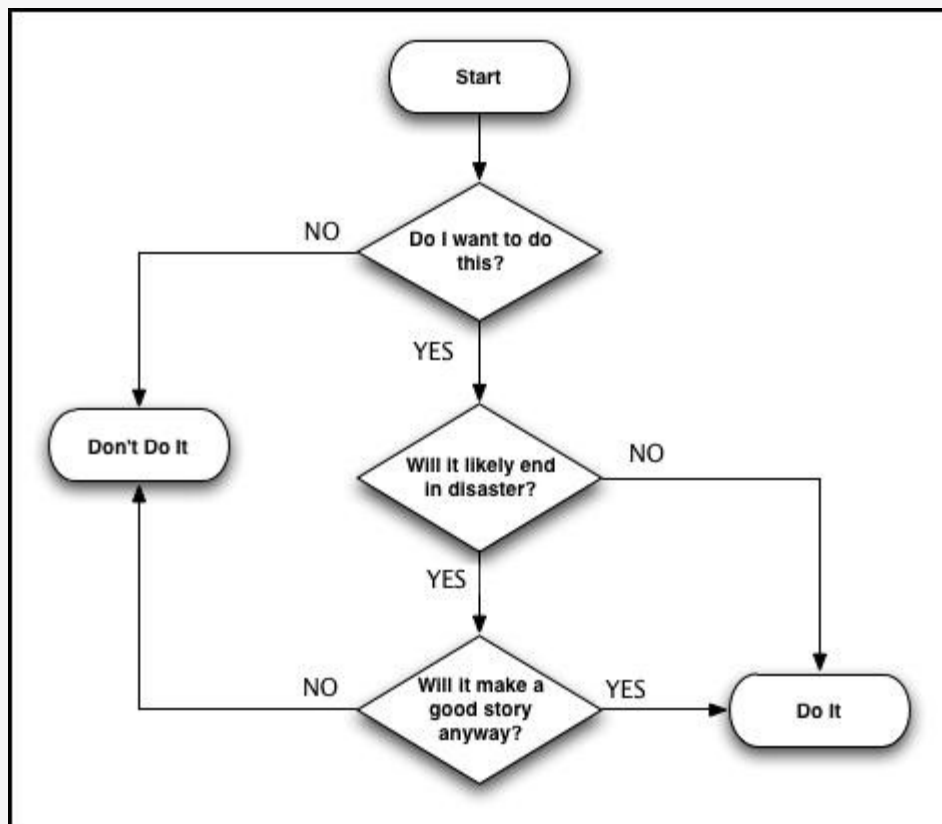


```
//-----  
  
// double Tap_to_DB(__int16 Tap, __int16 TotalTaps);  
// input: Tap -- __int16, Tap should be greater then 0 and less than TotalTaps.  
//        If Tap equal to TotalTaps, the result should be negative infinity  
//        TotalTaps -- __int16, TotalTaps should bigger than 0  
// output: Function will returns the dB value as double  
  
double Tap_to_DB(__int16 Tap, __int16 TotalTaps)  
{  
    __int16 tmp_a;  
    double dB_Value, tmp_b;  
  
    // Check input value  
    tmp_a = Tap;  
    if(Tap >= TotalTaps) tmp_a = TotalTaps - 1;  
    if(Tap < 1) tmp_a = 1;  
  
    // Convert to dB value  
    tmp_b = (double)(TotalTaps - tmp_a);  
    tmp_b = tmp_b / (TotalTaps - 1);  
    dB_Value = 20 * log10(tmp_b);  
  
    return(dB_Value);  
}  
//-----
```


Co je to software?

Definice #1

Software (česky programové vybavení) je v informatice sada všech počítačových programů používaných v počítači, které provádějí nějakou (obvykle užitečnou) činnost.

(<http://cs.wikipedia.org/wiki/Software>)

Definice #2

Anything that is not hardware but is used with hardware.

(<http://dictionary.reference.com/browse/software>)

Definice #3

Computer software, or just software is a general term used to describe the role that computer programs, procedures and documentation play in a computer system.

(<http://en.wikipedia.org/wiki/Software>)

Co je to software?

Vznik softwaru

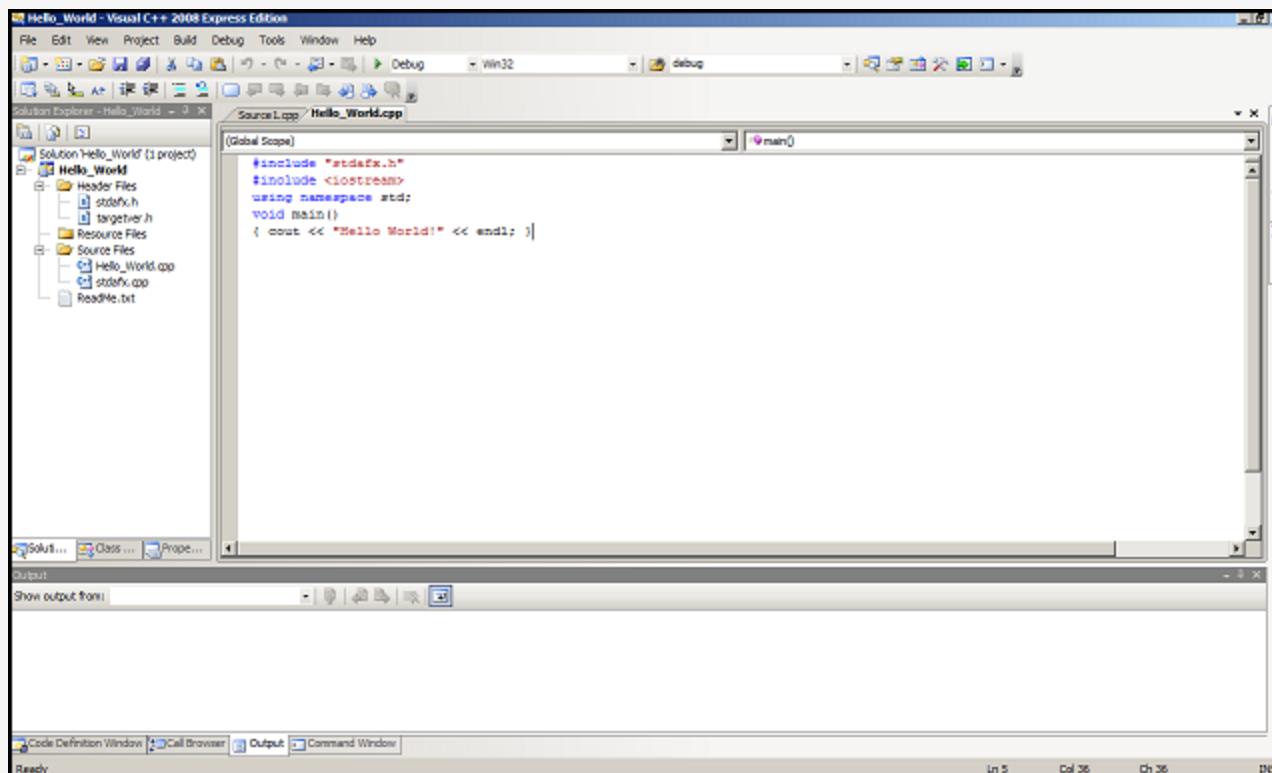
■ Nápad (představa) v hlavě tvůrce softwaru

■ Nákres, mapa, vývojový diagram softwaru

Vznik softwaru

■ Kódování - zdrojový kód

Vznik softwaru

■ Kompilace zdrojového kódu - strojový kód

■ ASCII

(American Standard Code for Information Interchange)

H - 72	e - 101	l - 108	l - 108
o - 111	- 32	W - 87	o - 111
r - 114	l - 108	d - 100	! - 33

Vznik softwaru

- Zpracování příkazů ve tvaru 1 a 0 (ano/ne)

- Výstup - obraz, zvuk

Co je to software?

Skladba softwaru

- Instrukce - příkazy určené výpočetnímu zařízení.

- Data - údaje vyjádřitelné tradičními komunikačními prostředky, tedy texty v libovolném světovém jazyce, zvukové nahrávky, statické obrazy nebo pohyblivé obrazové záznamy, číselné statistiky apod.

Příbuzné pojmy

■ Software

■ Počítačový program

■ Programové vybavení počítače

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Vývoj, možnosti, rozsah a limity

Právní ochrana softwaru

Úvod k ochraně

- Software lze snadno rozmnožovat a rozšiřovat

=> naléhavá potřeba ochrany investic

- Faktická ochrana
- Ochrana jako obchodního tajemství
- Ochrana prostřednictvím práva proti nekalé soutěži
- Ochrana smluvními klauzulemi
- Ochrana instituty práva duševního vlastnictví

Faktická ochrana

- Neprávní prostředky ochrany informace
  - Promyšlené rozdělení práce
  - Technické prostředky ochrany informací
  - Sdělování minimálního množství informa

Faktická ochrana

■ Výhody:

- Lze uplatňovat vždy
- Možnost modifikace jednotlivých opatření dle vlastní potřeby

■ Nevýhody:

- Opatření mohou snižovat efektivitu práce
- Některá opatření mohou být nákladná

Obchodní tajemství

Definice:

Informace, včetně rovnice, vzorce, kompilace, programového zařízení, metody, techniky nebo procesu, která odvozuje nezávislou ekonomickou hodnotu, existující nebo potenciální, ze skutečnosti, že není všeobecně známá a běžně dostupná dalším osobám, jenž by z její znalosti mohly mít hospodářský prospěch, a která je náležitým způsobem utajována.

(čl. 1 odst. 4 Uniform Trade Secrets Act z roku 1985)

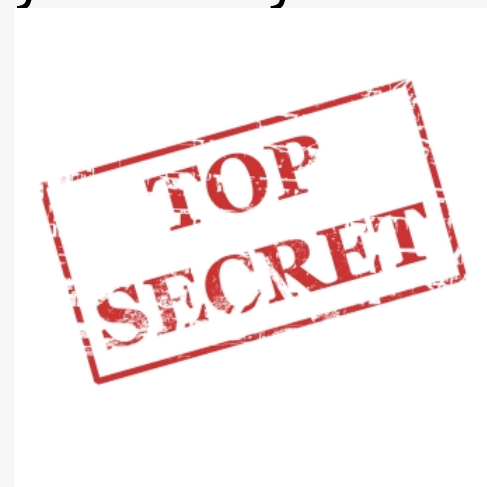

Obchodní tajemství

Účel:

- Zabránit nepoctivému těžení z úsilí a vynaložených prostředků jiného
- Podpora výzkumu a inovací (???)

Obchodní tajemství

- Nutný aktivní přístup držitele práv => „náležitá“ ochrana informace
- Nutná objektivní neznámost, nedostupnost či alespoň exkluzivita informace

Co masově prodáváný software?

Obchodní tajemství

§ 17 ObZ

„Předmětem práv náležejících k podniku je i obchodní tajemství. Obchodní tajemství tvoří veškeré skutečnosti obchodní, výrobní či technické povahy související s podnikem, které mají skutečnou nebo alespoň potenciální materiální či nemateriální hodnotu, nejsou v příslušných obchodních kruzích běžně dostupné, mají být podle vůle podnikatele utajeny a podnikatel odpovídajícím způsobem jejich utajení zajišťuje.“

Nekalá soutěž

§ 20 ObZ

„Proti porušení nebo ohrožení práva na obchodní tajemství přísluší podnikateli právní ochrana jako při nekalé soutěži.“

Nekalá soutěž

§ 51 ObZ

„Porušováním obchodního tajemství je jednání, jímž jednající jiné osobě neoprávněně sdělí, zpřístupní, pro sebe nebo pro jiného využije obchodní tajemství (§ 17), které může být využito v soutěži a o němž se dověděl:

- a) tím, že mu tajemství bylo svěřeno nebo jinak se stalo přístupným (např. z technických předloh, návodů, výkresů, modelů, vzorů) na základě jeho pracovního vztahu k soutěžiteli nebo na základě jiného vztahu k němu, popřípadě v rámci výkonu funkce, k níž byl soudem nebo jiným orgánem povolán,*
- b) vlastním nebo cizím jednáním přičícím se zákonu.“*

Obchodní tajemství

■ Výhody:

- Funguje jako podpora faktické ochrany informace
- Neformálnost

■ Nevýhody:

- Nechrání proti nezávislým objevům
- Obtížná vymahatelnost v případě, že je software masově distribuován

Smluvní ochrana

- Nenastupuje automaticky => nutný konsensus více stran

- Samostatné smlouvy nebo jednotlivá ustanovení začleněná do smluv:
  - Licenčních
  - Kupních
  - Nájemních

Smluvní ochrana

Doložka o mlčenlivosti

- Běžná součást smluv
- Zpravidla povaha samostatného smluvního ustanovení

Smluvní ochrana

Příklad smluvní doložky o mlčenlivosti

„V rámci smluvního vztahu mohou být poskytovateli služeb sděleny nebo jinak zpřístupněny informace o klientovi, jejichž zveřejnění by tomuto mohlo způsobit škodu nebo újmu. Z toho důvodu se poskytovatel služeb zavazuje, že takové informace nikdy neposkytne třetím osobám a je si vědom toho, že v opačném případě vzniká klientovi vedle nároku na náhradu škody či nemajetkové újmy též nárok na smluvní pokutu ve výši 1.000.000,- Kč, kterou je v případě porušení povinností podle této části smlouvy poskytovatel služeb povinen bezodkladně zaplatit na bankovní účet klienta.“

Smluvní ochrana

Důvěrné informace

- Informace poskytované v souvislosti s jednáním o uzavření smlouvy => před uzavřením smlouvy

- Ústně nebo samostatný písemný dokument?

Smluvní ochrana

§ 271 ObZ

„Jestliže si strany při jednání o uzavření smlouvy navzájem poskytnou informace označené jako důvěrné, nesmí strana, které byly tyto informace poskytnuty, je prozradit třetí osobě a ani je použít v rozporu s jejich účelem pro své potřeby, a to bez ohledu na to, zda dojde k uzavření smlouvy, či nikoli. Kdo poruší tuto povinnost, je povinen k náhradě škody, obdobně podle ustanovení § 373 a násl.“

Smluvní ochrana

Konkurenční doložka

- Mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem
- Zákaz výkonu určité práce pro konkurenční subjekt
- Přiměřená odměna
- Účel = ochrana před využíváním *know-how* zaměstnavatele konkurenčními subjekty

Smluvní ochrana

§ 310 ZP

„(1) Byla-li sjednána dohoda, kterou se zaměstnanec zavazuje, že se po určitou dobu po skončení zaměstnání, nejdéle však po dobu 1 roku, zdrží výkonu výdělečné činnosti, která by byla shodná s předmětem činnosti zaměstnavatele nebo která by měla vůči němu soutěžní povahu, je součástí dohody závazek zaměstnavatele, že zaměstnanci poskytne přiměřené peněžité vyrovnání, nejméně však ve výši průměrného měsíčního výdělku, za každý měsíc plnění závazku. Peněžité vyrovnání je splatné pozadu za měsíční období, pokud se účastníci nedohodli na jiné době splatnosti.“

Smluvní ochrana

- Výhody:
  - Variabilita
  - Odpovídá vůli zainteresovaných stran

- Nevýhody:
  - Působení pouze *inter partes*
  - Někdy nejasné hranice mezi platností a neplatností některých ustanovení

Duševní vlastnictví

- Ochranné známky (Paris Convention, Madrid Protocol, Madrid Agreement)
- Autorské právo - „Copyright“ (Berne Convention)
- Patenty (Paris Convention)

Duševní vlastnictví

- Jednotlivé instituty nechrání software jako celek

X

- Chrání toliko vybrané elementy softwaru

Ochranné známky

“A trade-mark is a word, design, number, two-dimensional or three-dimensional form, sound or color, or a combination of two or more of these elements which a trader uses to distinguish his/her products or services from those of his/her competitors and serves to establish goodwill with the consumer.”

(Intellectual Property Institute of Canada)

Ochranné známky

Ochranné známky

- Nechrání software jako takový

X

- Chrání exkluzivní spojení mezi oprávněným distributorem nebo poskytovatelem softwaru a softwarem jako produktem nebo službou

Ochranné známky

§ 1 ZOZ

Označení, která mohou tvořit ochrannou známku

„Ochrannou známkou může být za podmínek stanovených tímto zákonem jakékoliv označení schopné grafického znázornění, zejména slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho obal, pokud je toto označení způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby.“

Ochranné známky

- **Výhody:**
  - Zabraňuje distribuci nebo poskytování softwaru pod označením neoprávněného subjektu

- **Nevýhody:**
  - Nechrání proti neoprávněnému užití softwaru jako takovému

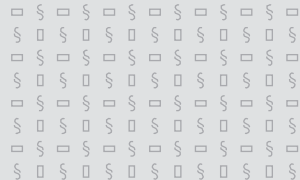

Duševní vlastnictví

- Co se ochrany softwaru jako takového týče (byť ne v jeho naprosté úplnosti) přicházely v úvahu na počátku 70. let tři možnosti:
  - Ochrana autorskoprávní
  - Ochrana patentová
  - Ochrana *sui generis*

Autorské právo

- V USA na počátku 70. let ustavena Národní komise pro nové technologické užívání autorských děl
- Doporučení chránit software prostřednictvím autorského práva (copyrightu)
- Dnes nejrozšířenější způsob ochrany

Autorské právo

- V EU směrnice Rady 2009/24/ES o právní ochraně počítačových programů
- ČR implementovala ustanovení směrnice do zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Autorské právo

Čl. 1 odst. 1 2009/24/ES

„V souladu s ustanoveními této směrnice chrání členské státy počítačové programy autorskými právy stejně jako literární díla ve smyslu Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl. Pro účely této směrnice se "počítačovým programem" rozumí i přípravný koncepční materiál.“

Autorské právo

Čl. 1 odst. 2 2009/24/ES

„Ochrana podle této směrnice se vztahuje na vyjádření počítačového programu v jakékoliv formě. Myšlenky a zásady, na kterých je založen kterýkoliv z prvků počítačového programu včetně myšlenek a zásad, na kterých je založeno jeho rozhraní, nejsou chráněny autorským právem podle této směrnice.“

Autorské právo

Čl. 1 odst. 2 2009/24/ES

„Počítačový program je chráněn, pokud je původní, v tom smyslu, že je vlastním duševním výtvořem autora. Pro stanovení způsobilosti k ochraně není uplatňováno žádné jiné kritérium.“

Autorské právo

§ 12 odst. 4 AutZ

„Právem dílo užít je

- a) právo na rozmnožování díla (§ 13),*
- b) právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 14),*
- c) právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 15),*
- d) právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 16),*
- e) právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 17),*
- f) právo na sdělování díla veřejnosti (§ 18) ...“*

Autorské právo

Zesílení ochrany !!!

§ 30 AZ

„Nestanoví-li tento zákon dále jinak, užitím podle tohoto zákona je užití počítačového programu či elektronické databáze i pro osobní potřebu fyzické osoby či vlastní vnitřní potřebu právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby včetně zhotovení rozmnoženiny takových děl i pro takovou potřebu; stejně je užitím podle tohoto zákona zhotovení rozmnoženiny či napodobeniny díla architektonického stavbou i pro osobní potřebu fyzické osoby či vlastní vnitřní potřebu právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby (§ 30a) a pořízení záznamu audiovizuálního díla při jeho provozování ze záznamu nebo jeho přenosu (§ 20) i pro osobní potřebu fyzické osoby.“

Autorské právo

Limity autorskoprávní ochrany

- Provoz softwaru
- Reverzní inženýrství

Autorské právo

§ 66 odst. 1 AutZ

„Do práva autorského nezasahuje oprávněný uživatel rozmnoženiny počítačového programu, jestliže

a) rozmnožuje, překládá, zpracovává, upravuje či jinak mění počítačový program, je-li to nezbytné k využití oprávněně nabyté rozmnoženiny počítačového programu, činí-li tak při zavedení a provozu počítačového programu nebo opravuje-li chyby počítačového programu,

b) jinak rozmnožuje, překládá, zpracovává, upravuje či jinak mění počítačový program, je-li to nezbytné k využití oprávněně nabyté rozmnoženiny počítačového programu v souladu s jeho určením, není-li dohodnuto jinak, ... “

Autorské právo

§ 66 odst. 1 AutZ

„ ... d) zkoumá, studuje nebo zkouší sám nebo jím pověřená osoba funkčnost počítačového programu za účelem zjištění myšlenek a principů, na nichž je založen kterýkoli prvek počítačového programu, činí-li tak při takovém zavedení, uložení počítačového programu do paměti počítače nebo při jeho zobrazení, provozu či přenosu, k němuž je oprávněn, ...“

Autorské právo

§ 66 odst. 1 AutZ

„ ... e) rozmnožuje kód nebo překládá jeho formu při rozmnožování počítačového programu nebo při jeho překladu či jiném zpracování, úpravě či jiné změně, je-li k ní oprávněn, a to samostatně nebo prostřednictvím jím pověřené osoby, jsou-li takové rozmnožování nebo překlad nezbytné k získání informací potřebných k dosažení vzájemného funkčního propojení nezávisle vytvořeného počítačového programu s jinými počítačovými programy, jestliže informace potřebné k dosažení vzájemného funkčního propojení nejsou pro takové osoby dříve jinak snadno a rychle dostupné a tato činnost se omezuje na ty části počítačového programu, které jsou potřebné k dosažení vzájemného funkčního propojení.“

Patenty

- Úvahy ohledně patentovatelnosti softwaru se v USA objevují souběžně se zavedením autorskoprávní ochrany.
- Vynález = „jakýkoli nový užitečný postup, výrobu nebo skládání předmětů“ (US Patent Act z roku 1946)
- Obecnou definici judikatura zúžila tak, že se software stal nepatentovatelným

Patenty

- Nechrání konkrétní vyjádření

X

- Poskytuje ochranu myšlenkám a principům, na nichž je vynález založen

Patenty

- In re Bredley (1979)
- In re Diehr (1981)
- In re Abele (1982)
- In re Alappat (1994)
- Amazon.com v. Barnesandnoble.com (1999)

Patenty

- V ČR počítačové programy z patentové ochrany výslovně vyloučeny

§ 3 odst. 2 ZVZN

„Za vynálezy se nepovažují zejména

- a) objevy, vědecké teorie a matematické metody;
- b) estetické výtvary;
- c) plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti, hraní her nebo vykonávání obchodní činnosti, jakož i programy počítačů;
- d) podávání informací.“

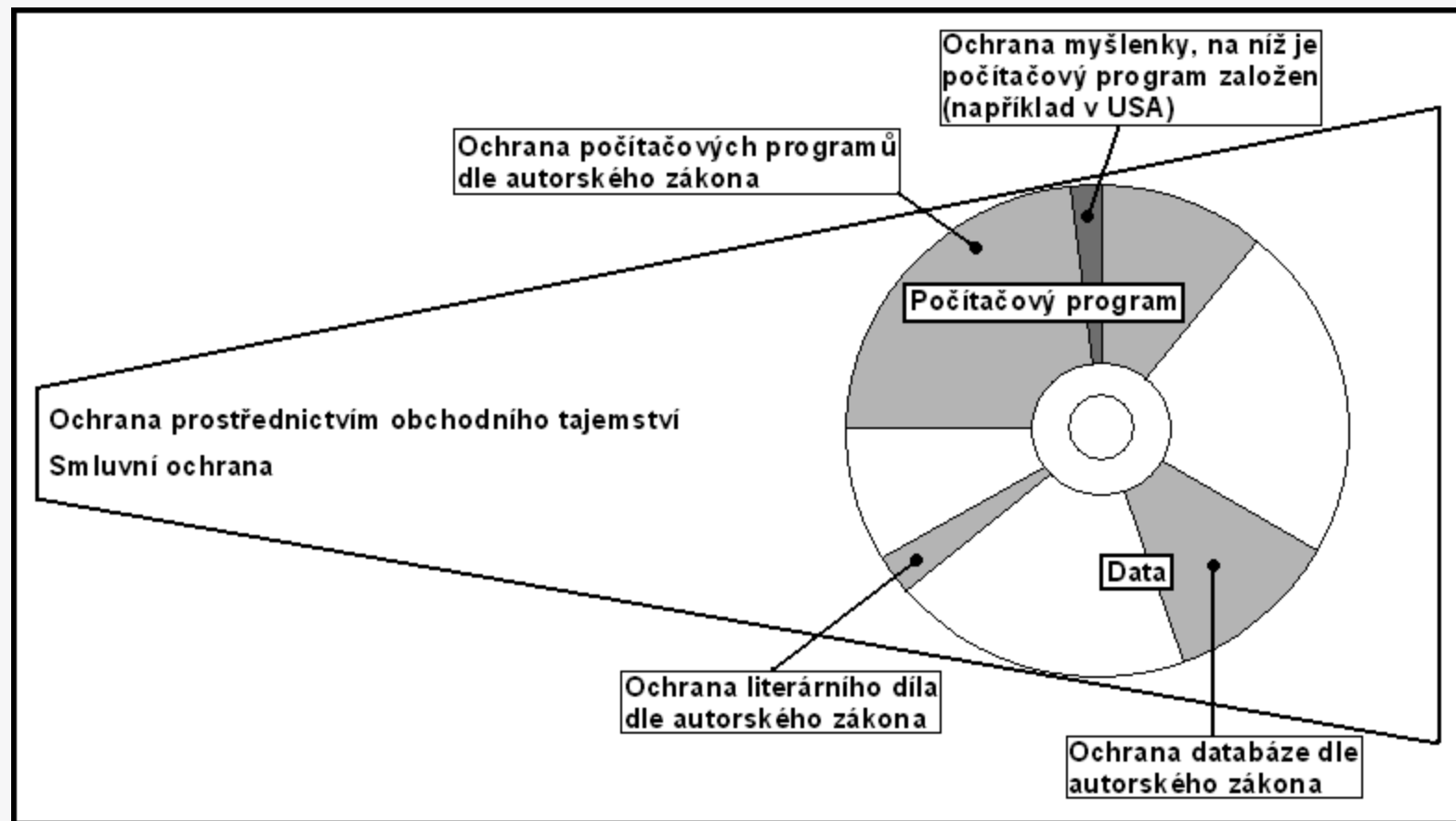
Srovnání

Autorskoprávní ochrana	Patentová ochrana
Vzniká automaticky.	Ke vzniku třeba podstoupit složitý zdlouhavý a nákladný administrativní proces.
Nezavdává příčiny ke vzniku tzv. „softwarových monopolů“.	Zavdává příčiny ke vzniku tzv. „softwarových monopolů“.
Poskytuje ochranu fyzickému vyjádření díla.	Poskytuje ochranu základním myšlenkám, na nichž je software vybudován.
Nezabraňuje volnému šíření informací.	Podporuje volné šíření informací.

Srovnání

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Diskuse

Speciální otázky

Patenty

- Softwarové standardy
- Druhotný prodej softwaru
- Open Source software